

TANGAZO LA SERIKALI NA. 884 la tarehe.

SHERIA YA UHIFADHI WA WANYAMAPORI,
(SURA 283)

KANUNI

(Zimetengenezwa chini ya kifungu cha 121)

KANUNI ZA BIASHARA YA NYARA ZA MWAKA 2024

SEHEMU YA KWANZA
MASHARTI YA AWALI

Jina

1. Kanuni hizi zitajulikana kama Kanuni za biashara ya Nyara za Mwaka 2024.

Tafsiri

2. Katika Kanuni hizi, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo:

“afisa mwidhiniwa” maana yake ni mtumishi wa umma aliyeteuliwa na Mkurugenzi kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma kwa madhumuni ya Kanuni hizi.

“afisa leseni” maana yake ni afisa wanyamapori aliyeteuliwa na Mkurugenzi kuwa afisa mtoa leseni kwa madhumuni ya Kanuni hizi;

“bidhaa” maana yake ni kitu chochote kilichotengenezwa kutokana na sehemu ya nyara ambayo haijumuishi taswira za wanyamapori, ngozi nzima au kipande cha ngozi za wanyamapori iliyochakatwa au ambayo haijachakatwa;

“daktari wa mifugo” maana yake ni daktari wa mifugo wa Serikali aliyeidhinishwa na Mamlaka husika.

“eneo la kutunzia” maana yake ni eneo ambalo wanyamapori hutunzwa kwa muda kusubiri kutolewa nje ya nchi au kuingizwa kwenye maeneo ya ufugaji wanyamapori na inajumuisha eneo la kutunzia ndege, vizimba au maeneo kama hayo;

“Mkurugenzi” atakuwa na maana sawa na iliyotafsiriwa chini ya Sheria

“Kiongozi wa kimila” maana yake ni mtu ambaye anatambulika katika jamii yake kama kiongozi mkuu na kusajiliwa na Mamlaka husika;

“kituo cha karantini” maana yake ni sehemu au kituo cha kutunzia wanyamapori kwa muda kabla ya kutolewa nje ya nchi au baada ya kuwasili kutoka nje ya nchi au eneo lingine kwa lengo la ukaguzi wa afya kabla ya kuwapeleka katika maeneo ya utunzaji ili kuzuia kusambaa kwa magonjwa;

Tangazo la
Serikali Na.135
la mwaka 2014

“Mamlaka” maana yake ni Mamlaka ya Usimamizi wa Wanyamapori Tanzania;

“meno machonge yaliyochomoza” maana yake ni meno ya ngiri na nguruwe pori;

“mnyamapori wa mapambo” maana yake ni mnyamapori afugwaye na kutunzwa katika nyumba za makazi, taasisi au eneo lolote ambalo wanyamapori hao watakuwa wanatunzwa;

“nyara ambayo haijaorodheshwa chini ya CITES ” maana yake ni nyara ambayo haijaorodheshwa katika Mkataba wa Kimataifa wa kudhibiti Biashara ya Wanyamapori na Mimea iliyo hatarini kutoweka wa mwaka 1973;

“nyara iliyotengenezwa” maana yake ni bidhaa iliyotengenezwa kwa kutumia nyara au sehemu ya nyara.

“Nyara za Serikali” itakuwa na maana kama ilivyotafsiriwa chini ya Sheria;

“ukamataji” maana yake ni kitendo chochote kinacholenga kuchukua mnyamapori, kiota au yai; na

Sura 283

“Sheria” maana yake Sheria ya Uhifadhi Wanyamapori;

“Waziri” itakuwa na maana kama ilivyotafsiriwa chini ya Sheria.

**SEHEMU YA PILI
UTARATIBU WA MAOMBI NA UTOAJI WA LESENI YA
BIASHARA YA NYARA**

Maombi ya
leseni ya
biashara ya
Nyara

3.-(1) Raia wa Jamhuri ya Muungano anayekusudia kufanya biashara ya nyara, isipokuwa kwa maombi yaliyopo chini ya kanuni ya 21, atawasilisha maombi ya Leseni ya biashara ya Nyara kwa Mkurugenzi kwa kujaza fomu na kulipa ada ya maombi kama iliyoainishwa katika Jedwali la Kwanza.

(2) Maombi yatawasilishwa kwa Mkurugenzi yakiambatana na-

- (a) nakala ya cheti cha usajili wa biashara kwa mtu ambaye anajitegemea;
- (b) nakala ya cheti cha usajili wa kampuni na katiba ya mwombaji ikiwa muombaji ni mtu kwa mujibu wa sheria;
- (c) nakala ya leseni ya biashara kutoka Mamlaka husika;
- (d) nakala ya Namba ya Mlipa Kodi;
- (e) nakala ya usajili wa kodi ya ongezeko la thamani ikiwa inahusika;
- (f) nakala ya cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi; na
- (g) pendekezo la mradi au mpango wa biashara unaohusiana na biashara inayopendekezwa na uthibitisho wa mtaji.

(3) Bila kujali kanuni ndogo (2), Mkurugenzi anaweza ikiwa ni muhimu na kwa madhumuni ya kuthibitisha uhalali wa nyaraka, kumtaka mwombaji kuwasilisha nakala halisi za nyaraka zilizoanishwa chini ya kanuni ndogo (2).

(4) Mkurugenzi baada ya kupokea maombi, atasajili maombi hayo na kuyafanyia uchambuzi ili kujiridhisha endapo muombaji -

- (a) ana uthibitisho wa uwepo wa eneo la kutunzia wanyamapori kwa muda lililothibitishwa au maeneo mengine stahiki kwa uendeshaji wa biashara yake kwa mujibu wa CITES au mwongozo uliotolewa na Mkurugenzi; na
- (b) hajawahi kutiwa hatiani chini ya Sheria

(5) Baada ya uchambuzi Mkurugenzi anaweza kukubali au kukataa maombi.

Utoaji wa leseni
ya biashara ya
Nyara

4.-(1) Endapo Mkurugenzi atakubali maombi, atamjulisha muombaji ambaye atatakiwa kulipa ada ya Leseni ya biashara ya nyara kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Pili ndani siku thelathini kutoka tarehe ya kujulishwa.

(2) Baada ya malipo ya ada chini ya kanuni ndogo (2), Mkurugenzi atatoa Leseni ya biashara ya nyara kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Tatu.

(3) Endapo maombi yatakataliwa Mkurugenzi atamjulisha muombaji sababu za kukataliwa kwa maombi yake.

(4) Mtu atakayefanya biashara ya nyara bila ya leseni ya biashara ya nyara atakuwa ametenda kosa.

Muda wa leseni
ya biashara ya
nyara

5.-(1) Leseni ya biashara ya nyara itakuwa halali kwa muda wa miaka mitatu kuanzia tarehe ya kutolewa.

(2) Leseni ya biashara ya nyara inaweza kuhuishwa baada ya muda wake kuisha kwa kujaza fomu iliyoainishwa katika Jedwali la Nne na kulipia ada ya uhuishaji kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Mbili.

(3) Maombi ya kuhuisha leseni ya biashara ya nyara chini ya kanuni ndogo ya (2) yataambatishwa na:

- (a) taarifa ya utekelezaji wa biashara ya nyara kuanzia tarehe ya kutolewa kwa leseni inayomaliza muda wake hadi tarehe ya mwisho ya matumizi ya leseni hiyo; na
- (b) nakala ya cheti cha uthibitisho wa mlipa kodi.

Taarifa ya
mabadiliko

6. Mmiliki wa leseni ya biashara ya nyara atamjulisha Mkurugenzi kwa maandishi kuhusu mabadiliko yoyote ya taarifa alizowasilisha wakati wa maombi ndani ya siku thelathini tangu tarehe ya mabadiliko.

**SEHEMU YA TATU
MASHARTI YA LESENI NA KUFUTWA KWA LESENI YA
BIASHARA YA NYARA**

Masharti ya
leseni ya
biashara ya nyara

**7.-(1) Mmiliki wa leseni ya biashara ya nyara
atapaswa-**

- (a) kutokufanya biashara yoyote au kuingia kwenye mauziano yanayohusiana na aina yoyote ya nyara kinyume na Kanuni hizi;
- (b) kuwasilisha kwa Mkurugenzi taarifa ya mwaka ya utekelezaji;
- (c) kufanya biashara katika jengo au eneo lililoainishwa kwenye leseni au eneo lingine lolote lililoidhinishwa kwa maandishi na Mkurugenzi;
- (d) kuhifadhi au kutunza nyara ndani ya eneo lililoidhinishwa na Mkurugenzi;
- (e) kutenga chumba cha biashara kwa ajili ya kufanyia biashara ya nyara ikiwa jengo hilo linatumika kwa biashara nyingine, isipokuwa, sharti hili halihusiani na biashara ya nyamapori;
- (f) kuweka leseni ya biashara ya nyara kwenye eneo la wazi na linaloonekana ndani ya sehemu ya jengo la biashara; na
- (g) kuweka na kutunza kitabu cha kumbukumbu sahihi ya mauziano ya nyara kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Tano na kukiwasilisha kwa Mkurugenzi kila robo mwaka.
- (h) endapo anafanya biashara ya nyara iliyotengenezwa, kuwa na cheti cha nyara iliyotengenezwa kama ilivyo katika Jedwali la Kumi na Nne na kufanya malipo ya ada kama yalivyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Mbili.

Kufuta au
kusitisha leseni ya
biashara ya Nyara

**8. Mkurugenzi anaweza kufuta au kusitisha leseni
ya biashara ya nyara wakati wowote kabla ya tarehe ya
mwisho wa matumizi yake, endapo mmiliki wa leseni -**

- (a) atatoa taarifa za uongo wakati wa maombi ya leseni ya biashara ya nyara
 - (b) atatiwa hatiani chini ya Sheria;
 - (c) atashindwa kulipa ada stahiki au deni lingine lolote linalohusiana na Leseni ya biashara ya nyara;
 - (d) atahamisha isivyo halali kwa mtu mwingine leseni ya biashara ya nyara aliyopewa; na
 - (e) atashindwa kuzingatia masharti ya leseni kwa mujibu wa Kanuni hizi.
- (2) Endapo Mkurugenzi atakusudia kufuta au kusitisha leseni ya biashara ya nyara atalazimika kumpa mmiliki wa leseni notisi na kumtaka kutoa sababu ndani ya siku 14, kwanini leseni hiyo isifutwe au kusitishwa
- (3) Mkurugenzi anaweza, baada ya kuzingatia sababu zilizowasilishwa na mwenye leseni chini ya kanuni ndogo ya (2), kufuta au kusitisha leseni.
- (4) Endapo leseni yoyote itafutwa kwa mujibu wa kanuni hii Mkurugenzi ataamuru -
- (a) kutaifishwa kwa nyara; na
 - (b) kubatilisha nyaraka yoyote inayohusiana na nyara.

Kusalimisha leseni
ya biashara ya
nyara

9.-(1) Mmiliki wa leseni ya biashara ya nyara anaweza, wakati wowote kabla ya muda wa leseni kuisha, kuwasilisha ombi la kusalimisha leseni yake kwa maandishi kwa Mkurugenzi.

(2) Mkurugenzi, baada ya kuzingatia ombi chini ya kanuni ndogo ya (1), ataidhinisha ombi hilo kwa kuzingatia masharti yafuatayo kama Mmiliki wa leseni:

- (a) amelipa ada zote anazodaiwa;
- (b) amekabidhi nyaraka zote zinazoambatana na leseni;
- (c) amesalimisha nyara zote zinazohusiana na leseni; na
- (d) amelipa ada ya kusalimisha leseni kama ilivyoanishwa kwenye Jedwali la Kumi na mbili,

**SEHEMU YA NNE
UINGIZAJI WA NYARA NDANI YA NCHI NA UTOAJI WA
NYARA NJE YA NCHI**

Uingizaji wa nyara
ndani ya nchi na
utoaji wa nyara nje
ya nchi.

10.-(1) Mtu hataruhusiwa kuingiza ndani ya nchi au kutoa nyara nje ya nchi bila cheti cha kuingiza au kutoa nyara.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), mtu hataingiza ndani ya nchi au kutoa nyara nje ya nchi isipokuwa kwa kupitia vituo vya forodha vilivyoidhinishwa na Mamlaka husika.

Cheti cha kutoa
nyara nje ya nchi

11. Mtu hataruhusiwa kutoa nje ya nchi nyara ambayo haijaorodheshwa chini ya CITES isipokuwa kwa cheti cha kutoa nyara nje ya nchi kutoka kwa Mkurugenzi katika fomu iliyoainishwa katika Jedwali la Sita na baada ya kufanya malipo ya ada iliyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Mbili.

Masharti ya utoaji
wa cheti cha kutoa
nyara nje ya nchi
na kuingiza nyara
ndani ya nchi.

12.-(1) Mkurugenzi kabla ya kutoa cheti cha kutoa nyara nje ya nchi au kuingiza ndani ya nchi, atamtaka muombaji kuwasilisha nyaraka zinazoonyesha kwamba alipata nyara husika kihalali.

(2) Pale ambapo nyara mbili au zaidi zinakusudiwa kutolewa nje ya nchi au kuingizwa ndani ya nchi kama shehena moja Mkurugenzi anaweza kutoa cheti kimoja cha kuingiza au kutoa nyara nje ya nchi katika shehena hiyo.

(3) Cheti cha kutoa nyara nje ya nchi kitakuwa halali kwa muda wa siku sitini kuanzia tarehe ya kutolewa isipokuwa pale ambapo muda mrefu zaidi umebainishwa katika cheti hicho.

Kutoa nje ya nchi
nyara
zilizopatikana
kupitia vyanzo
vingine tofauti na
utalii wa uwindaji.

13.-(1) Nyara iliyopatikana kupitia vyanzo vingine tofauti na utalii wa uwindaji haitatolewa nje ya nchi isipokuwa baada ya kulipa tofauti ya bei kati ya nyara zilizopatikana kwa vyanzo vingine na bei ya nyara zilizopatikana kwa utalii wa uwindaji.

Isipokuwa kwamba, utoaji nje ya nchi wa bidhaa zilizotengenezwa kutokana na sehemu ya nyara zitalipiwa 5% ya tofauti kati ya bei ya nyara zilizopatikana kwa vyanzo vingine tofauti na utalii wa uwindaji.

Cheti cha kuingiza
nyara ndani ya
nchi

14. Mtu hataruhusiwa kuingiza ndani ya nchi nyara ambayo haijaorodheshwa chini ya CITES isipokuwa kwa cheti cha kuingiza nyara ndani ya nchi kutoka kwa Mkurugenzi katika fomu iliyoainishwa katika Jedwali la Saba na baada ya kufanya malipo ya ada iliyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Mbili

Ukaguzi wa nyara

15. Mkurugenzi, kabla ya kutoa cheti cha kutoa nyara nje ya nchi au kuingiza nyara ndani ya nchi, atakagua nyara iliyoombewa cheti na kujaza fomu ya ukaguzi wa nyara kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Nane

Cheti cha afya cha
kutoa mnyamapori
hai nje ya nchi au
kuingiza ndani ya
nchi.

16.-(1) Mnyamapori hai hataingizwa ndani ya nchi au kutolewa nje ya nchi isipokuwa muombaji:

- (a) amewasilisha uthibitisho kwamba, mnyamapori huyo ana afya nzuri na amepatiwa chanjo zote stahiki; na
- (b) amewasilisha cheti cha afya cha mnyamapori huyo.

Kituo cha
karantini

17.-(1) Mtu anayeingiza mnyamapori hai kutoka nje ya nchi au kutoa mnyamapori hai nje ya nchi atamuweka mnyamapori huyo kwenye kituo cha karantini akisubiri ukaguzi wa afya wa Afisa mifugo.

(2) Mnyamapori aliyeambukizwa au anayeshukiwa kuambukizwa ugonjwa atawekwa kwenye kituo cha karantini hadi Afisa mifugo atakapotoa cheti cha afya kwa mnyamapori huyo.

(3) Pale ambapo mnyamapori aliyeambukizwa na hawezi kutibiwa au kupona ndani ya miezi mitatu ataondoshwa kwa mujibu wa Sheria ya Baraza la Mifugo au kama Mkurugenzi atakavyoelekeza; na

(4) Mnyamapori hatowekwa katika kituo cha karantini kwa muda usiozidi miezi mitatu bila kibali cha maandishi cha Mkurugenzi.

Nyara iliyo
safari

18. Endapo nyara itasafirishwa kupitia Tanzania Bara itawasilishwa katika kituo cha forodha husika kwa ajili ya ukaguzi na kutoa idhini ya kuendelea na safari.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), kabla ya kutoa idhini ya kuendelea na safari, Mkurugenzi atajiridhisha endapo nyara hiyo ilipatikana kihalali.

(3) Endapo nyara inayosafirishwa ni mnyamapori hai na atashukiwa kuwa na ugonjwa wakati wa ukaguzi kwa kushirikiana na Mamlaka husika, itaelekezwa mmiliki kumuweka mnyamapori huyo katika kituo cha karantini kwa gharama zake mpaka atakapo ruhusiwa kuendelea na safari au kurejeshwa katika nchi alipotoka.

SEHEMU YA TANO
UPATIKANAJI WA NYARA KWA AJILI YA ELIMU, BURUDANI
NA UTAMADUNI

Maombi ya leseni
ya biashara ya
nyara kwa
madhumuni ya
elimu, burudani na
utamaduni

19.-(1) Mtu anayekusudia kupata nyara kwa madhumuni ya elimu, burudani na utamaduni ataomba leseni ya biashara ya Nyara kwa Mamlaka kwa kujaza fomu iliyoainishwa katika Jedwali la Tisa na kulipa ada ya maombi kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Mbili.

(2) Mkurugenzi baada ya kupokea maombi yaliyowasilishwa chini ya kanuni ndogo ya (1), atachambua maombi hayo na anaweza kutoa leseni ikiwa tu muombaji:

- (a) ni raia wa Tanzania;
- (b) amesajiliwa na kupewa leseni na Mamlaka husika
- (c) amewasilisha barua ya mapendekezo kutoka kwa Afisa Mtendaji wa Kijiji au Kata wa eneo analofanyia shughuli zake; na
- (d) hajatiwa hatiani chini ya Sheria.

Maombi ya Nyara
kwa ajili ya
shughuli za elimu,
burudani na
utamaduni

20. Mmiliki wa leseni ya biashara ya Nyara chini ya kanuni ndogo ya (1), atawasilisha maombi ya nyara kwa Mamlaka kwa kujaza fomu iliyoainishwa katika Jedwali la Tisa na kulipa ada ya maombi kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Mbili.

Usajili wa nyara
kwa madhumuni
ya elimu, burudani
na utamaduni

21.-(1) Mkurugenzi atasajili nyara zote zilizopatikana kwa madhumuni ya elimu, burudani na utamaduni.

(2) Katika kusajili nyara chini ya kanuni ndogo ya (1), Mkurugenzi atazingatia yafuatayo:

(a) mtu huyo anamiliki leseni halali ya biashara ya Nyara;

(b) nyara hiyo ilipatikana kihalali; na

(c) mtu huyo amelipa ada husika zilizoanishwa chini ya Jedwali la Kumi na Mbili

(3) Mkurugenzi anaweza, baada ya kujiridhisha na masharti chini ya kanuni ndogo ya (2), kutoa cheti cha umiliki wa nyara kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Tatu.

Orodha ya
Wanyamapori wa
mapambo

22. Kwa muktadha wa Kanuni hii mnyamapori wa mapambo ni wale waliyoainishwa katika Jedwali la Kumi

Upatikanaji wa
nyara kwa
wachakata Nyara
na wamiliki wa
maduka yanayouza
Nyara
zilizotengenezwa

23.-(1) Wachakata Nyara na wamiliki wa maduka yanayouza Nyara wanaweza kupata nyara kutoka katika vituo vya kuuza nyara vilivyoanzishwa chini ya kanuni ya 24 ikiwa:

(a) ana leseni ya biashara ya Nyara; na

(b) amelipa ada zilizoainishwa chini ya Jedwali la Kumi na Moja la Kanuni hizi.

Kuanzishwa kwa
vituo vya kuuza
nyara

24.-(1) Mkurugenzi atanzisha vituo vya kuuza nyara katika maeneo anayoona yanafaa kwa madhumuni ya Kanuni hizi.

(2) Mtu anayekusudia kupata nyara kwa madhumuni ya elimu, burudani, utamaduni, kuchakata nyara, kuuza nyara zilizotengenezwa au bidhaa zinazotengenezwa na nyara anaweza kununua kutoka katika vituo vilivyoanzishwa na Mamlaka.

(3) Bila kujali masharti ya kanuni ndogo ya (1) Mtu anaweza kununua nyara iliyotengenezwa katika maduka ya nyara yaliyoanzishwa na Mamlaka.

(4) Bei ya nyara chini ya kanuni hii itakuwa kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kumi na Moja.

Uhamisho wa
umiliki wa nyara

25. Mtu hatahamisha umiliki wa nyara isipokuwa amepata kibali cha maandishi kutoka kwa Mkurugenzi na kulipa ada kama ilivyoainishwa chini ya Jedwali la Kumi na Mbili.

**SEHEMU YA SITA
MASHARTI MENGINEYO**

Upatikaji wa
Nyara kwa mtu
ambaye siyo raia
wa Tanzania

26(1). Mtu ambaye siyo raia wa Tanzania anayekusudia kupata nyara atanunua kwa mfanyabiashara mwenye leseni ya biashara ya Nyara

(2) Mtu aliyepata nyara chini ya kanuni ndogo ya (1) na anakusudia kusafirisha nyara hizo nje ya nchi atapaswa kuzingatia masharti ya Kanuni ya 12.

(3) Bila kuathiri kanuni ndogo ya (1) mtu aliyenunua nyara kutokana na vyanzo vingine ambavyo sio uwindaji wa kitalii atalazimika kuzingatia masharti ya kanuni ndogo ya 13(1).

Makosa na
Adhabu

27. Mtu anayekiuka masharti ya Kanuni hizi anatenda kosa na akitiwa hatiani, ataadhibiwa kwa kulipa faini isiyopungua milioni moja au kifungo kisichopungua miezi sita ama vyote kwa pamoja.

Rufaa

28.-(1) Mtu ambaye hajaridhika na uamuzi wa Mkurugenzi anaweza kukata rufaa kwa Waziri ndani ya siku thelathini tangu tarehe ya uamuzi huo.

(2) Rufaa inayorejewa chini ya kanuni ndogo ya (1) itakuwa kwa njia ya maandishi ikieleza sababu za rufaa hiyo.

(3) Waziri, ndani ya siku thelathini baada ya kupokea rufaa, atatoa uamuzi na kumtaarifu mrufani juu ya uamuzi uliotolewa.

Kufutwa na
mpito
G.N. Na. 230 ya
mwaka 2010

29.-(1) Kanuni za biashara ya Nyara za Mwaka 2010 zimefutwa.

(2) Bila kujali masharti ya kanuni ndogo ya (1), leseni, kibali, cheti au ruhusa yoyote iliyotolewa chini ya Kanuni zilizofutwa itachukuliwa kuwa imetolewa chini ya Kanuni hizi mpaka itakapoisha muda wake.

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni 3(1))

FW. Na.

MAOMBI YA LESENI YA BIASHARA YA NYARA

BANDIKA
PICHA HAPA

1. Jina kamili la muombaji/Kampuni.....
2. Jinsia.....
3. Umri
4. Uraia
5. Anuani ya makazi.....
6. Anuani ya biashara
 - (i) S.LP.....
 - (ii) Simu ya mkononi.....
 - (iii) Barua pepe
 - (iv) Namba ya kiwanja.....
 - (v) Mtaa/Eneo.....
 - (vi) Mji/Mahali
 - (vii) Msimbo wa posta.....
 - (viii) Nukushi.....
7. Daraja la leseni ya biashara ya Nyara linaloombwa.....
8. Ukubwa wa (i) Kiwanda (m²)..... (ii) Chumba cha maonesho ya nyara na bidhaa zinazotokana na nyara (m²).....
 - (iii) Eneo la kutunzia wanyamapori kwa muda (hekta)
 - (iv) Kituo cha kutunzia wanyamapori kwa ajili ya uangalizi wa afya (hekta)
 - (v) Eneo la kufugia wanyamapori (hekta).....
9. Idadi ya viwanda/chumba cha maonesho ya nyara na bidhaa zinazotokana na nyara...../stoo...../ Ghala...../ Eneo la kutunzia wanyamapori kwa muda...../ Kituo cha kutunzia wanyamapori kwa ajili ya uangalizi wa afya...../ Eneo la kufugia wanyamapori..... / matawi (ikiwa yapo)
10. Ikiwa ni kiwanda au duka kuu elezea kwa kina kuhusu matawi yake
11. Chanzo cha nyara
12. Aina nyingine ya biashara inayofanyika katika kiwanda /duka
13. Kiwango cha mtaji utakaowekezwa kama ilivyoainishwa katika andiko la biashara.....

14. Je, umeshawahi kunyimwa leseni ya biashara ya Nyara nchini Tanzania, au nchi nyingine?.....ikiwa ndiyo, eleza sababu.....
15. Je, umeshawahi kufutiwa leseni uliyopatiwa chini ya Sheria ya sasa au Sheria iliyofutwa ya Uhifadhi wa Wanyamapori ya Tanzania au Sheria ya Wanyamapori ya nchi nyingine?..... Ikiwa ndiyo, Eleza sababu.....
16. Je, umeshawahi kutiwa hatiani kwa kosa kinyume na Sheria ya sasa au Sheria iliyofutwa ya Uhifadhi wa Wanyamapori ya Tanzania au Sheria ya Wanyamapori ya nchi nyingine?..... Ikiwa ndiyo, Eleza aina ya kosa/makosa.....

TAMKO

Mimi ninathibitisha kuwa taarifa nilizozitoa hapo juu ni sahihi na nimezitoa nikiwa na akili timamu na ninafahamu matakwa ya Sheria ya Uhifadhi wa Wanyamapori, Sura 283.

.....
Saini ya mwombaji

.....
Tarehe

KWA MATUMIZI YA OFISI TU

MAPENDEKEZO:

1) Mkurugenzi Halmashauri ya Wilaya

.....
.....
.....
.....
.....

.....
Saini na muhuri

Mkurugenzi Halmashauri ya Wilaya

.....
Tarehe

MAAMUZI YA MKURUGENZI

Maombi haya;

- 1) Yamekubaliwa
2) Yamekataliwa.....

.....
Saini ya Mkurugenzi

.....
Tarehe

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 4(1))

ADA YA MADARAJA YA LESENI YA BIASHARA YA NYARA

Daraja la leseni	Maelezo	Ada (Tshs)
1	Kushughulika na Biashara ya meno mazima ya kiboko au meno ya ngiri au vipande ambavyo havijachakatwa zaidi ya kuandaliwa kwa ajili ya kuhifadhiwa.	450,000
2	Kushughulika na Biashara ya ngozi nzima za wanyamapori au vipande vya ngozi ambazo hazijachakatwa zaidi ya kuandaliwa kwa ajili ya kuhifadhiwa.	300,000
3	Kung'arisha, kuchonga, kutengeneza au kuchakata kibiashara meno ya kiboko au meno ya ngiri na kuuza meno hayo au bidhaa inayotokana na meno hayo.	300,000
4	Kukata, kutengeneza au kuchakata kibiashara ngozi zilizotengenezwa za chui, simba, mondo, au ngozi za paka wengine na kushughulika na bidhaa zinazotokana na ngozi hizo.	450,000
5	Kukata, kutengeneza au kuchakata kibiashara ngozi zilizotengenezwa za wanyamapori na kushughulika na bidhaa zinazotokana na ngozi hizo.	300,000
6	Biashara ya nyara zilizotengenezwa.	300,000
7	Kusindika, kuweka kemikali za kuondoa manyoya ngozi za wanyamapori.	600,000
8	Kuchakata kibiashara au kushughulika na mifupa ya wanyamapori, pembe au miguu na bidhaa zinazotokana na nyara hizo.	300,000
9	Kuchakata kibiashara au kushughulika na mikia ya wanyamapori isipokuwa mikia ya tembo na faru na bidhaa zinazotokana na mikia hiyo.	300,000
10	Huduma ya ugomboaji na uondoshaji wa nyara.	600,000
11	Kushughulika na biashara ya ndege hai au waliokaushwa.	450,000
12	Kushughulika na biashara ya wanyamapori hai jamii ya nyani.	450,000
13	Kushughulika na biashara ya mamalia hai isipokuwa wanyamapori jamii ya nyani.	600,000
14	Kushughulika na biashara ya wanyamapori hai jamii ya mijusi au waliokaushwa.	450,000
15	Kushughulika na biashara ya wanyamapori hai wengine au waliokaushwa.	450,000
16	Bustani ya wanyamapori.	600,000
17	Shamba la ufugaji wa wanyamapori.	900,000
18	Ranchi ya wanyamapori iliyo wazi.	900,000
19	Ranchi ya wanyamapori yenye uzio.	1,200,000
20	Kituo cha uangalizi wa afya ya wanyamapori.	600,000
21	Eneo la kutunzia wanyamapori kwa muda maalum.	300,000
22	Eneo la kufugia wanyamapori walio hatarini kutoweka.	900,000
23	Eneo la kuzalisha wanyamapori.	900,000
24	Eneo la matumizi mseto.	900,000
25	Kituo cha kuuza nyamapori.	900,000
26	Kushughulika na wanyamapori hai au Nyara nyingine kwa ajili ya shughuli za elimu, burudani na utamaduni	300,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

Daraja la leseni	Maelezo	Ada (Tshs)
27	Biashara ya Nyara kwa ajili shughuli ya kiongozi wa mila	90,000
28	Kituo cha kulelea wanyamapori yatima.	300,000
29	Kushughulika na biashara nyingine ya nyara zaidi ya zilizoainishwa katika daraja la (1) hadi daraja la (28) hapo juu kama itakavyoainishwa katika leseni.	300,000

JEDWALI LA TATU

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 4(2))

LESENI YA BIASHARA YA NYARA

FW. Na.....

HALISI (HAIHAMISHIKI)

Namba ya Leseni.....

Mahali ilipotolewa

Tarehe ya kutolewa

Tarehe ya Mwisho ya Matumizi

Jina kamili la mfanyabiashara

Anuani ya biashara:

S.L.P Simu ya mezani.....

Barua pepeNamba ya kiwanja.....

Mtaa/EneoMji/EneoNukushi.....

Daraja la leseni na maelezo ya biashara.....

.....

.....

Ada iliyolipwa kwa maneno

(Tsh:.....)

.....
Saini ya mwenye leseni

.....
Saini ya afisa mtoa leseni na muhuri wa ofisi

Tarehe:

Tarehe:

JEDWALI LA NNE

(Limetengenezwa chini ya kanuni 5(2))

FW.Na.....

FOMU YA MAOMBI YA KUHUISHA LESENI YA BIASHARA YA NYARA

BANDIKA
PICHA HAPA

1. Jina kamili la muombaji/kampuni

2. Jinsia..... 3. Umri.....

4. Uraia 5. Anuani ya makazi

6. Anuani ya biashara

(i) S.L.P(ii) Telephone(s).....

(iii) Barua pepe(iv) Namba ya kiwanja.

(v) Mtaa/Eneo.....(vi) Mji/Mahali.....

7. Daraja la leseni ya biashara ya nyara inayohuishwa.....

8. Namba ya leseni ya awali.....mahali

ilipotolewa.....Tarehe ya kutolewa

.....tarehe ya mwisho ya matumizi.....

9. Aina nyingine ya biashara inayofanyika katika

kiwanda/duka.....

.....

.....

10. Je, umeshawahi kupatiwa leseni ya biashara ya Nyara chini ya Sheria ya sasa au Sheria iliyofutwa ya Uhifadhi wa Wanyamapori ya Tanzania au Sheria ya Wanyamapori ya nchi nyingine ambayo ilisitishwa au kufutwa?..... Ikiwa ndiyo, toa sababu.....

.....

.....

.....

11. Je, umeshawahi kutiwa hatiani kwa kosa kinyume na Sheria ya sasa au Sheria iliyofutwa ya Uhifadhi wa Wanyamapori ya Tanzania au Sheria ya Wanyamapori ya nchi nyingine?.....Ikiwa ndiyo, Eleza aina ya kosa/makosa.....

.....

.....

.....

TAMKO

Mimi ninathibitisha kuwa taarifa nilizozitoa hapo juu ni sahihi na nimezitoa nikiwa na akili timamu na ninafahamu matakwa ya Sheria ya Uhifadhi wa Wanyamapori, Sura 283.

.....

Saini ya mwombaji

Tarehe

KWA MATUMIZI YA OFISI TU

MAPENDEKEZO:

1) Mkurugenzi Mtendaji Halmashauri ya Wilaya

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
Saini na muhuri wa
Mkurugenzi Mtendaji Halmashauri ya wilaya *Tarehe*

MAAMUZI YA MKURUGENZI

Maombi haya:

Yamekubaliwa
Yamekataliwa

.....
Saini ya Mkurugenzi

.....
Tarehe

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

JEDWALI LA TANO

(Limetengenezwa chini ya kanuni 7(1)(g))

FW.Na.....

FOMU YA USAJILI WA NYARA KWA WABIASHARA YA NYARA

Aina ya nyara au bidhaa

iliyotengenezwa.....

Imetoka

ukurasa

wa.....

Namba

ya

ukurasa.....

[illegible]

Jina la mkaguzi..... SainiTarehe.....

JEDWALI LA SITA

(Limetengenezwa chini ya kanuni (11))

FW.Na.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA CHETI CHA UTOAJI NYARA /KURUDIA KUTOA NYARA NJE YA NCHI HALISI (HAIHAMISHIKI) Na.....	
Imetolewa kwa wa (anuani)	Tarehe ya kutolewa..... Tarehe ya mwisho ya matumizi.....
Hii ni idhini ya utoaji/kurudia utoaji Nyara zilizoainishwa hapa chini kwenda kwa..... (Jina na anuani)	Kwa madhumuni ya:

[illegible]

Kny:Mkurugenzi

Angalizo	
1.	Uhalali wa matumizi ya Cheti hiki hautazidi siku 60 tangu tarehe ya kutolewa.
2.	Cheti hiki lazima kiambatane na Nyara zilizoainishwa hapo juu kwa muda wote mpaka nyara zitakapomfikia mmiliki.
3.	Ikiwa Nyara zinapotakiwa kutolewa nje ya nchi zinalindwa na Mkataba wa Kimataifa wa Kudhibiti Biashara ya Wanyamapori na Mimea iliyo Hatarini Kutoweka kibali cha utoaji Nyara nje ya nchi lazima kitolewe na Mkurugenzi

JEDWALI LA SABA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14)

FW. Na.....

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

CHETI CHA Kuingiza NYARA NCHINI

HALISI (HAIHAMISHIKI)

Na.....

Imetolewa kwa wa (anuani).....	Tarehe ya kutolewa..... Tarehe ya mwisho kutumika.....
Hii ni idhini ya kuingiza Nyara zilizoarodheshwa hapa chini (jina na anuani)	Kwa madhumuni ya:

Na	Aina ya nyara	Idadi	Uzito (kg)	Daraja	Alama ya usajili	au idhini nyingine			
						Aina	Namba	Mahali	Tarehe

Saini ya msafirishaji	Tarehe na muhuri wa afisa muidhinishaji/...../.....	Mkurugenzi
---	---	------------------------------

Angalizo	
1.	Uhalali wa matumizi ya cheti hiki hautazidi mwaka mmoja tangu tarehe ya kutolewa.
2.	Cheti hiki lazima kiambatishwe na Nyara zilizoainishwa hapo juu kwa muda wote mpaka Nyara zitakapomfikia mwingizaji/miliki.
3.	Ikiwa Nyara zinapotakiwa kuingizwa nchini zinalindwa na Mkataba wa Kimataifa wa Kudhibiti Biashara ya Wanyamapori na Mimea iliyo Hatarini Kutoweka kibali cha kuingiza nyara nchini lazima kitolewe na Mkurugenzi

JEDWALI LA SABA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14)

FW. Na.....

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

CHETI CHA Kuingiza NYARA NCHINI

HALISI (HAIHAMISHIKI)

Na.....

Imetolewa kwa wa (anuani).....	Tarehe ya kutolewa..... Tarehe ya mwisho kutumika.....
Hii ni idhini ya kuingiza Nyara zilizoordheshwa hapa chini (jina na anuani)	Kwa madhumuni ya:

Na	Aina ya nyara	Idadi	Uzito (kg)	Daraja	Alama ya usajili	au idhini nyingine			
						Aina	Namba	Mahali	Tarehe

Saini ya msafirishaji 	Tarehe na muhuri wa afisa muidhinishaji /...../	Mkurugenzi
---	---	----------------------------------

Angalizo	
4.	Uhalali wa matumizi ya cheti hiki hautazidi mwaka mmoja tangu tarehe ya kutolewa.
5.	Cheti hiki lazima kiambatishwe na Nyara zilizoainishwa hapo juu kwa muda wote mpaka Nyara zitakapomfikia mwingizaji/mmiliki.
6.	Ikiwa Nyara zinapotakiwa kuingizwa nchini zinalindwa na Mkataba wa Kimataifa wa Kudhibiti Biashara ya Wanyamapori na Mimea iliyo Hatarini Kutoweka kibali cha kuingiza nyara nchini lazima kitolewe na Mkurugenzi

JEDWALI LA NANE

(Imetengenezwa chini ya kanuni ya 15)

WF.Na.....

FOMU YA UKAGUZI WA NYARA

1. Jina la muombaji.....
2. Namba ya kibali cha uwindaji.....Tarehe ya kutolewa.....
3. Namba ya ya kusafirisha nyara nje ya nchi /Namba ya ya kumiliki nyara /Namba ya Kibali cha CITES.....Tarehe ya kutolewa
4. Imetolewa (kituo)Tarehe.....

Na.	Jina la Mgeni	Aina ya Nyara	Idadi	Maoni
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Ukaguzi umefanywa na:

Na	Jina la Afisa Mhifadhi	Saini	Tarehe
1			
2			
3			
4			

Imeshuhudiwa na:

.....
(Mkurugenzi wa kampuni)

.....
(Saini)

.....
(Tarehe)

JEDWALI LA TISA

BANDIKA
PICHA
HAPA

(Limetengenezwa chini ya kanuni 19(1), 20(1) na 22(1))

FW. Na.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

MAOMBI YA LESENI YA BIASHARA YA NYARA KWA AJILI YA UMILIKI WA
WANYAMAPORI HAI WA MAPAMBO NA NYARA KWA AJILI YA SHUGHULI ZA
ELIMU, BURUDANI, UTAMADUNI NA NYARA NYINGINE

SEHEMU YA KWANZA: Taarifa za mwombaji.

A. Ikiwa mwombaji ni mtu binafsi

Jina la
mwombaji.....
Jina la kwanza Jina la kati Jina la

ukoo

Shughuli.....(ikiwa mwombaji ni
mganga wa tiba asili/Chifu ambatisha uthibitisho wa shughuli unayofanya kutoka
Mamlaka husika inayotambulika na Serikali)

Uraia:

Namba ya kitambulisho cha Taifa..... (*ambatisha nakala*) au ya
kusafiria au Leseni ya udereva au barua ya utambulisho kutoka kwa Afisa Mtendaji wa
Kijiji.

Anuani:

(i) S.L.P(ii) Msimbo wa posta.....(ikiwa
ipo)

(iii) Mkoa(iv)
Wilaya.....

(iv) Kata (v)
Mtaa/Kijiji.....

(vi) Namba ya nyumba.....(ikiwa ipo)

(vii) Namba ya simu ya
mkononi.....

(viii) Barua pepe.....(ikiwa ipo)

B. Ikiwa muombaji ni Taasisi/kikundi

Jina la Taasisi/kikundi.....

Namba ya usajili.....
(*ambatisha nakala ya cheti cha usajili/cheti cha usajili wa taasisi, namba ya utambulisho
wa mlipa kodi, kitambulisho cha taifa/ za kusafiria za wakurugenzi wa taasisi pale
inapohitaji*)

Anuani:

(i) S.L.P..... (ii)Msimbo wa posta

(iii) Mkoa(iv) Wilaya

(v) Kata(vi) Mtaa

(vii) Namba ya simu ya mezani

(viii) Barua pepe.....

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

SEHEMU YA PILI: Daraja la leseni ya biashara ya Nyara linaloombwa

1. Daraja la leseni linaloombwa

SEHEMU YA TATU: Taarifa za kukidhi matakwa ya Sheria

- (i) Je, umewahi kukutwa na kosa lolote la jinai linalohusiana na wanyamapori Tanzania au katika mamlaka nyingine?

☐ Ndiyo

☐ Hapana

Ikiwa Ndiyo, tafadhali orodhesha na eleza aina ya makosa na nchi ambayo ulitenda kosa/makosa:

.....
.....
.....

- (ii) Je umeshawahi kuwa na kibali au leseni inayohusiana na wanyamapori iliyositishwa, kubadilishwa au kufutwa?

☐ Ndiyo

☐ Hapana

Ikiwa ndiyo, orodhesha aina ya

kibali/leseni.....

SEHEMU YA NNE: Aina na idadi ya Nyara zinazoombwa

Na.	Aina ya nyara	Idadi/kiasi	
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

SEHEMU YA TANO: Madhumuni ya nyara inayoombwa

Weka alama ya vema sehemu sahihi

☐ Ngoma

☐ Elimu

☐ Tiba ya jadi

☐ Burudani

☐ Shughuli za viongozi
wa mila

☐ Mengineyo

Fafanua

.....
.....
.....

SEHEMU YA SITA: Tamko

Mimi ninathibitisha kuwa taarifa nilizozitoa hapo juu ni sahihi na nimezitoa nikiwa na akili timamu na ninafahamu matakwa ya Sheria ya Uhifadhi wa Wanyamapori, Sura 283.

Saini ya muombaji/alama ya dole gumbaTarehe.....

JEDWALI LA KUMI

(Limetengenezwa chini ya kanuni 25)

Wanyamapori wa mapambo

Na	Jina la kiingereza	Jina la kiswahili
1	Tortoises	Kobe
2	Terrapins	Kobe maji
3	Primates (Baboon, vervet monkey, blue monkey)	Nyani, ngedere na kima
4	Birds except Ostrich	Ndege wote isipokuwa Mbuni
5	African rock python	Chatu
6	Hare/rabbit	Sungura
7	Hedgehog	Karunguyeye
8	Non venomous snake	Nyoka asiye na sumu

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

JEDWALI LA KUMI NA MOJA

(Limetengenezwa chini ya Kanuni 23(b) na 24(3))

BEI YA NYARA ZITAKAZOUZWA KWA AJILI YA SHUGHULI ZA ELIMU, BURUDANI
NA UTAMADUNI

A: Bei ya Ngozi nzima au robo tatu (75%) ya ngozi nzima

N a	Aina ya Mnyamapori	Bei ya Ngozi (TZS)				Bei ya Ngozi kwa robo tatu (75%) ya Ngozi nzima (TZS)			
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne
1	Simba	1,700,000	1,500,000	1,400,000	1,300,000	1,200,000	1,090,000	1,030,000	970,000
2	Nyumba	150,000	140,000	130,000	120,000	115,000	110,000	96,000	89,000
3	Chatu	69,000	60,000	60,000	55,000	50,000	47,000	44,000	42,000
4	Kakakuona	220,000	200,000	190,000	180,000	170,000	150,000	141,000	140,000
5	Mbuni	230,000	210,000	200,000	185,000	175,000	160,000	147,000	138,000
6	Kenge	10,000	6,000	5,000	4,500	4,300	4,000	3,700	3,500
7	Chui	1,050,000	950,000	890,000	830,000	770,000	670,000	660,000	621,000
8	Fisi	100,000	85,000	80,000	74,000	70,000	63,000	59,000	55,000
9	Nyati	600,000	520,000	490,000	460,000	430,000	390,000	370,000	350,000
10	Tandala mdogo	750,000	665,000	650,000	590,000	550,000	500,000	470,000	442,000
11	Mamba	390,000	350,000	350,000	320,000	295,000	270,000	250,000	240,000
12	Pofu	390,000	360,000	350,000	320,000	295,000	270,000	250,000	240,000
13	Ngiri	70,000	65,000	60,000	55,000	50,000	47,000	44,000	42,000
14	Twiga	3,500,000	3,100,000	3,000,000	2,800,000	2,600,000	2,400,000	2,200,000	2,100,000
15	Kiboko	340,000	310,000	295,000	276,000	260,000	250,000	220,000	210,000
16	Nyegere	70,000	65,000	60,000	56,000	52,000	47,000	44,000	42,000
17	Mbuzi mawe	160,000	145,000	140,000	130,000	130,000	110,000	105,000	96,000
18	Mondo	50,000	45,000	40,000	36,000	35,000	32,000	30,000	28,000
19	Kanu	50,000	42,000	40,000	36,000	35,000	33,000	29000	27,000
20	Mbuzi mawe	40,000	35,000	35,000	31,000	29,000	270,000	250,000	24,000
21	Swala pala	70,000	63,000	60,000	55,000	52,000	47,000	44,000	42,000
22	Nyani	25,000	21,000	20,000	18,000	17,000	16,000	15,000	4,000
23	Karunguye	25,000	21,000	20,000	18,000	17,000	16,000	15,000	14,000
24	Nyamela	190,000	170,000	160,000	150,000	138,000	125,000	118,000	110,000
25	Mbega	40,000	36,000	34,000	32,000	30,000	27,000	26000	25,000
26	Wanyama wengine	10,000.00	9,000	8,500	8,000	7,500	6,700	6,300	6,000.00

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

B: Bei ya nusu ngozi (50%), robo ngozi (25%) na chini ya robo ngozi

Na	Aina ya Mnyamapori	Bei ya nusu ngozi (50%) (TZS)				Bei ya robo ngozi (25%) (TZS)				Bei ya chini ya robo ngozi (TZS)			
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne
1	Simba	805,000	750,000	685,000	650,000	402,000	363,000	343,000	330,000	322,000	290,000	280,000	270,000
2	Nyumbu	75,000	70,000	64,000	60,000	34,000	34,000	32,000	30,000	30,000	27,000	26,000	24,000
3	Chatu	34,000	32,000	30,000	30,000	18,000	16,000	15,000	14,000	14,000	13,000	12,000	11,100
4	Kakakuo na	110,000	100,000	94,000	90,000	56,000	50,000	47,000	45,000	45,000	40,000	38,000	36,000
5	Mbuni	115,000	105,000	98,000	92,000	58,000	52,000	49,000	46,000	45,000	44,000	40,000	37,000
6	Kenge	3,000	2,600	2,400	2,300	1,500	1,300	1,300	1,200	1,150	1,100	1,000	950,00
7	Chui	520,000	470,000	440,000	420,000	259,000	235,000	220,000	210,000	207,000	187,000	180,000	170,000
8	Fisi	46,000	42,000	40,000	36,000	23,000	21,000	220,000	19,000	18,500	17,000	160,000	150,000
9	Nyati	290,000	260,000	250,000	230,000	144,000	130,000	125,000	120,000	115,000	104,000	100,000	95,000
10	Tandala mdogo	370,000	340,000	320,000	294,000	184,000	170,000	160,000	150,000	148,000	150,000	130,000	120,000
11	Mamba	200,000	180,000	170,000	157,000	98,000	90,000	84,000	79,000	79,000	75,000	70,000	65,000
12	Pofu	200,000	180,000	170,000	156,400	98,000	90,000	84,000	79,000	79,000	75,000	70,000	65,000
13	Ngiri	35,000	32,000	30,000	28,000	18,000	16,000	15,000	14,000	13,000	12,000	11,700	11,500
14	Twiga	1,800,000	1,600,000	1,500,000	1,400,000	863,000	780,000	735,000	695,000	690,000	650,000	600,000	570,000
15	Kiboko	175,000	160,000	150,000	140,000	87,000	780,000	740,000	69,000	69,000	65,000	58,000	56,000
16	Nyegere	35,000	32,000	30,000	28,000	18,000	16,000	15,000	14,000	13,800	13,000	11,000	10,000
17	Mbuzi mawe	80,000	73,000	70,000	65,000	41,000	37,000	35,000	33,000	32,000	29,000	28,000	26,000
18	Mondo	23,000	21,000	20,000	19,000	12,000	11,000	10,000	9,500	9,200	9,000	8,000	7,500
19	Kanu	23,000	21,000	20,000	19,000	12,000	11,000	10,000	9,500	9,200	9,000	8,000	7,500
20	Fisi maji	20,000	18,000	17,000	16,000	10,000	9,000	8,500	7,900	7,800	7,500	7,000	6,500
21	Swala pala	35,000	32,000	30,000	28,000	18,000	16,000	15,000	14,000	13,000	12,500	12,000	11,000
22	Nyani	12,000	11,000	10,000	9,200	6,000	6,000	5,000	4,600	4,500	4,200	4,000	3,700
23	Karungu yeye	12,000	11,000	10,000	9,200	5,800	5,200	5,000	4,600	4,500	4,200	4,000	3,700
24	Nyamela	92,000	83,000	80,000	74,000	46,000	42,000	37,000	36,900	35,000	34,000	32,000	30,000
25	Mbega	20,000	18,000	17,000	16,000	10,000	9,000	9,000	8,000	8,000	7,500	7,000	6,500
26	Wanyama wengine	5,000	4,500	4,300	4,000	3,000	3,000	2,500	2,000	1,900	1,800	1,700	1,600

C: Bei ya fuvu la mnyamapori asiye na pembe lenye meno yote na robo tatu (75%) ya idadi ya meno yote

Na	Aina ya Mnyamapori	Bei ya fuvu lenye idadi ya meno yote (TZS)			Bei ya fuvu lenye robo tatu (75%) ya idadi ya meno yote (TZS)		
		Daraja la kwanza	Daraja la kwanza	Daraja la tatu	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu
1	Simba	1,700,000	1,500,000	1,400,000	1,300,000	1,200,000	1,100,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

2	Chui	1,200,000	1,100,000	1,000,000	1,200,000	1,100,000	1,000,000
3	Mamba	400,000	350,000	340,000	300,000	250,000	240,000
4	Punda milia	280,000	250,000	240,000	230,000	220,000	200,000
5	Kiboko	350,000	340,000	330,000	300,000	290,000	280,000
6	Nyani	100,000	90,000	80,000	70,000	65,000	60,000
7	Ngiri/nguruwe	100,000	90,000	80,000	70,000	65,000	60,000
8	Chatu	90,000	80,000	75,000	70,000	65,000	60,000
9	Kenge	50,000	45,000	40,000	35,000	34,000	33,000
10	Fisi	700,000	650,000	600,000	500,000	400,000	300,000
11	Wanya ma wengine	100,000	90,000	80,000	70,000	60,000	50,000

D: Bei ya fuvu la mnyamapori asiye na pembe lenye nusu (50%), robo (25%) na chini ya robo ya idadi ya meno yote

Na	Aina ya Mnyamapori	Bei ya fuvu lenye nusu (50%) ya idadi ya meno yote (TZS)			Bei ya fuvu lenye robo (25%) ya idadi ya meno yote (TZS)			Bei ya fuvu lenye chini ya robo ya idadi ya meno yote na lililovunjika taya ya juu au chini (TZS)		
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu
1	Simba	1,000,000	900,000	800,000	700,000	600,000	500,000	400,000	300,000	200,000
2	Chui	900,000	800,000	700,000	600,000	500,000	400,000	300,000	200,000	100,000
3	Mamba	500,000	400,000	300,000	200,000	100,000	90,000	80,000	70,000	60,000
4	Pundamilia	400,000	300,000	200,000	100,000	90,000	80,000	70,000	60,000	50,000
5	Kiboko	900,000	800,000	700,000	600,000	500,000	400,000	300,000	200,000	100,000
6	Nyani	90,000	80,000	70,000	60,000	50,000	40,000	30,000	20,000	10,000
7	Ngiri	90,000	80,000	70,000	60,000	50,000	40,000	30,000	20,000	10,000
8	Chatu	80,000	70,000	60,000	50,000	40,000	30,000	20,000	15,000	10,000
9	Kenge	40,000	30,000	20,000	10,000	9,000	8,000	7,000	6,000	5,000
10	Fisi	600,000	500,000	400,000	300,000	200,000	100,000	90,000	80,000	70,000
11	Wanyama wengine	90,000	80,000	70,000	60,000	50,000	40,000	30,000	20,000	10,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

E: Bei ya fuvu lenye pembe iliyotokana na mnyamapori mzee mwenye urefu uliokithiri, aliyekomaa na kijana.

N a.	Aina ya mnyamapori	Bei ya fuvu lenye pembe iliyotokana na mnyamapori mzee mwenye urefu uliokithiri (TZS)			Bei ya fuvu lenye pembe iliyotokana na mnyamapori aliyekomaa (TZS)			Bei ya fuvu lenye pembe iliyotokana na mnyamapori kijana (TZS)		
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu
1	Nyati	600,000	520,000	490,000	430,000	390,000	370,000	280,000	260,000	245,00
2	Wilde	150,000	140,000	130,000	120,000	100,000	95,000	70,000	60,000	50,000
3	Tandala mdogo	740,000	660,000	630,000	550,000	490,000	470,000	370,000	330,000	310,000
4	Pofu	400,000	350,000	330,000	290,000	260,000	250,000	200,000	180,000	170,000
5	Swalapala	70,000	62,000	60,000	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
6	Tandala mkubwa	460,000	420,000	390,000	340,000	310,000	290,000	230,000	200,000	190,000
7	Swala tomi	120,000	100,000	90,000	85,000	75,000	70,000	60,000	50,000	40,000
8	Nyamera	190,000	170,000	160,000	140,000	120,000	110,000	90,000	80,000	70,000
9	Digidigi	70,000	62,000	60,000	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
10	Kuro	190,000	170,000	160,000	140,000	120,000	110,000	90,000	80,000	70,000
11	Swala granti	140,000	130,000	120,000	100,000	90,000	80,000	70,000	60,000	50,000
12	Mbawala	160,000	150,000	140,000	120,000	100,000	90,000	80,000	70,000	60,000
13	Korongo	810,000	720,000	690,000	600,000	540,000	510,000	400,000	360,000	340,000
14	Palahala	810,000	720,000	690,000	600,000	540,000	510,000	400,000	360,000	340,000
15	Kongoni	150,000	140,000	130,000	120,000	100,000	90,000	80,000	70,000	60,000
16	Choroa	810,000	720,000	690,000	600,000	540,000	510,000	400,000	360,000	340,000
17	Wanyamapori wengine	20,000	15,000	12,000	11,000	10,000	9,000	7,000	6,000	5,000

F: Bei ya fuvu lenye pembe iliyovunjika ncha au iliyovunjika nusu au zaidi ya nusu

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei ya fuvu lenye pembe iliyovunjika ncha (TZS)			Bei ya fuvu yenye pembe iliyovunjika nusu (50%) au zaidi ya nusu (TZS)		
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu
1	Nyati	140,000	130,000	120,000	115,000	110,000	100,000
2	Nyumbu	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
3	Tandala mdogo	180,000	170,000	160,000	150,000	130,000	125,000
4	Pofu	100,000	90,000	80,000	75,000	70,000	60,000
5	Swalapala	30,000	25,000	20,000	15,000	12,000	10,000
6	Tandala mkubwa	120,000	100,000	90,000	80,000	80,000	75,000
7	Swala tomi	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000	15,000
8	Nyamera	50,000	45,000	40,000	35,000	30,000	25,000
9	Digidigi	30,000	25,000	20,000	15,000	12,000	10,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

10	Kuro	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
11	Swala granti	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
12	Mbawala	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
13	Korongo	200,000	180,000	170,000	160,000	150,000	140,000
14	Palahala	200,000	180,000	170,000	160,000	150,000	140,000
15	Kongoni	50,000	40,000	35,000	30,000	25,000	20,000
16	Choroa	200,000	180,000	170,000	160,000	150,000	140,000
17	Wanyamapori wengine	10,000	9,000	8,000	7,000	6,000	5,000

G: Bei ya pembe za wanyamapori

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei (TZS)		
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu
1	Nyati	70,000	60,000	50,000
2	Nyumbu	20,000	15,000	12,000
3	Tandala mdogo	80,000	70,000	65,000
4	Pofu	50,000	40,000	35,000
5	Swalapala	10,000	8,000	6,000
6	Tandala mkubwa	60,000	50,000	40,000
7	Swala tomi	15,000	12,000	10,000
8	Nyamera	20,000	15,000	12,000
9	Digidigi	10,000	8,000	6,000
10	Kuro	20,000	18,000	15,000
11	Swala granti	15,000	12,000	10,000
12	Mbawala	16,000	14,000	12,000
13	Korongo	80,000	70,000	65,000
14	Palahala	80,000	70,000	65,000
15	Kongoni	16,000	14,000	12,000
16	Choroa	80,000	70,000	65,000
17	Wanyamapori wengine	10,000	8,000	6,000

H: Bei ya kwato za wanyamapori

Na.	Aina ya Mnyamapori	Bei (TZS)	
		Daraja la kwanza	Daraja la pili
1	Nyumbu	10,000.00	9,000.00
2	Nyati	10,000.00	9,000.00
3	Tandala mdogo	10,000.00	9,100.00
4	Twiga	10,000.00	9,000.00

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

5	Swalapala	6,000.00	5,000.00
6	Nyamera	6,000.00	5,000.00
7	Wanyamapori wengine	6,000.00	5,000.00

I: Bei ya mifupa ya wanyamapori isipokuwa fuvu

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei (TZS)			
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne
1	Simba	50,000	45,000	42,000	40,000
2	Nyumbu	10,000	9,000	8,000	7,000
3	Chatu	6,000	5,000	4,000	3,000
4	Kakakuona	6,000	5,000	4,000	4,000
5	Mbuni	50,000	45,000	42,000	40,000
6	Kenge	10,000	9,000	8,000	7,000
7	Chui	50,000	45,000	42,000	40,000
8	Fisi	30,000	27,000	25,000	20,000
9	Nyati	30,000	27,000	25,000	20,000
10	Tandala mdogo	40,000	36,000	34,000	32,000
11	Mamba	50,000	45,000	42,000	40,000
12	Pofu	30,000	27,000	25,000	24,000
13	Ngiri	10,000	9,000	8,000	7,000
14	Twiga	50,000	45,000	42,000	40,000
15	Kiboko	30,000	27,000	25,000	24,000
16	Nyegere	10,000	9,000	8,000	7,000
17	Mbuzi mawe	20,000	18,000	17,000	16,000
18	Mondo	5,000	4,000	3,000	2,000
19	Kanu	5,000	4,000	3,000	2,000
20	Fisi maji	10,000	9,000	8,000	7,000
21	Swalapala	20,000	18,000	17,000	16,000
22	Nyani	10,000	9,000	8,000	7,000
23	Kalunguye ye	5,000	4,000	3,000	2,000
24	Mbawala	20,000	18,000	17,000	16,000
25	Wanyamapori wengine	10,000	9,000	8,000	7,000

J: Bei ya kucha za wanyamapori

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei (TZS)				
		Daraja la kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne	Daraja la tano
1	Simba	100,000	90,000	85,000	80,000	75,000
2	Chatu	6,000	5,000	4,000	3,000	2,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

3	Chui	100,000	90,000	85,000	80,000	75,000
4	Fisi	6,000	5,000	4,000	3,000	2,000
5	SMondo	5,000	4,000	3,000	2,000	1,000
6	Knu	5,000	4,000	3,000	2,000	1,000
7	Fisi maji	5,000	4,500	4,000	3,000	2,000
8	Nyani	5,000	4,000	3,000	2,000	1,000
9	Wanyamapori wengine	5,000	4,000	3,000	2,000	1,000

J: Bei ya manyoya, magamba, miiba, na meno ya wanyamapori

Na.	Aina ya nyara	Bei (TZS)
1	Manyoya ya mbuni (unyoya mmoja)	500
2	Magamba ya Kakakuona (gamba moja)	10,000
3	Miiba ya Nungunungu (mwiba mmoja)	1000
4	Turshes (tursh moja)	20,000
5	Meno ya kiboko (jino moja)	50,000
6	Makasha ya mayai ya Mbuni (kasha moja)	30,000
7	Jino la Simba na Chui (jino moja)	100,000

K: Bei ya mikia ya wanyamapori

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei (TZS)			
		Daraja kwanza	Daraja la pili	Daraja la tatu	Daraja la nne
1	Simba	50,000	45,000	42,000	40,000
2	Nyumbu	30,000	27,000	25,000	24,000
6	Kenge	5,000	4,000	3,000	2,000
7	Chui	50,000	45,000	42,000	40,000
8	Fisi	5,000	4,000	3,000	2,000
9	Nyati	10,000	9,000	8,000	7,000
10	Tandala mdogo	15,000	13,000	12,000	10,000
12	Pofu	15,000	13,000	12,000	10,000
13	Ngiri	5,000	4,000	3,000	2,000
14	Twiga	40,000	36,000	34,000	32,000
15	Kiboko	40,000	36,000	34,000	32,000
16	Nyegere	5,000	4,000	3,000	2,000
17	Mbuzi mawe	5,000	4,000	3,000	2,000
18	Mondo	5,000	4,000	3,000	2,000
19	Kanu	5,000	4,000	3,000	2,000
20	Fisi maji	5,000	4,000	3,000	2,000
21	Swalapala	10,000	9,000	8,000	7,000
24	Mbawala	10,000	9,000	8,000	7,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

25	Mbega	5,000	4,000	3,000	2,000
26	Wanyamapori wengine	5,000			

L: Bei ya mafuta yatokanayo na wanyamapori

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei (TZS)				
		Mililita 100	Mililita 80	Mililita 50	Mililita 25	Mililita 10
1	Simba	50,000	45,000	42,000	40,000	38,000
2	Chatu	30,000	27,000	25,000	24,000	22,000
3	Chui	50,000	45,000	42,000	40,000	38,000
4	Fisi	7,000	6,000	5,000	4,000	3,000
5	Pundamilia	7,000	6,000	5,000	4,000	3,000
6	Wanyamapori wengine	7,000	6,000	5,000	4,000	3,000

Na.	Aina ya mnyamapori	Bei (TZS)
1	Tembo	10,000
2	Simba	8,000
3	Fisi	5,000
4	Nsya	3,000
5	Wanyamapori wengine	5,000

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

JEDWALI LA KUMI NA MBILI

(Limetengenezwa chini ya kanuni 5(2) 7(2), 9(2)(d), 7(h), 11,14, 19(1), 20, 21(2)(c),22(4) na 28))

AINA ZA ADA

Na.	Aina za ada	Kiasi (TZS)
1	Maombi ya leseni ya biashara ya Nyara	10,000
2	Maombi ya kuhuisha Leseni ya biashara ya Nyara	10,000
3	Maombi ya Leseni ya biashara ya Nyara kwa ajili ya shughuli za elimu, burudani na utamaduni	10,000
4	Maombi ya Leseni ya biashara ya Nyara kwa matumizi ya viongozi wa mila	5,000
5	Cheti cha Utoaji Nyara nje ya nchi	30,000
6	Cheti cha kuingiza nyara ndani ya nchi	100,000
7	Cheti cha Nyara iliyotengenezwa	20,000
8	Cheti cha kumiliki Nyara	50,000
9	Uhamisho wa umiliki wa Nyara	50,000
10	Kusalimisha Leseni ya Biashara ya Nyara	Asilimia 10 ya ada ya Leseni ya Biashara ya Nyara inayorejeshwa
11	Ada ya kufuta cheti cha aina yoyote	30,000

JEDWALI LA KUMI NA TATU

(Limetengenezwa chini ya kanuni 21(3) na 22(4))

FW. Na.....
CHEI CHA KUMILIKI NYARA

HALISI

Kituo:

Tarehe:

Amepeewa
(Jina).....

Wa
anwani.....
.....

Ambaye anayo leseni au ruhusa nyingine Na.....iliyotolewa
(kituo).....

Tarehe.na (maelezo ya ruhusa nyingine)
.....

Ambayo inampa haki kumiliki nyara zifuatazo:-

Na	Aina ya Mnyamapori	Aina ya Nyara	Idadi	Uzito		Daraja	Alama ya Usajili na namba
				Kilogramu	Gramu		

.....

.....

Jina na Saini ya mwenye
au wakala

Mkurugenzi

- Angali zo
1. Mamlaka ya kutoa ya kumiliki Nyara yanatokana na leseni au cheti cha ruhusa. kilichoidhinishwa kuuwawa kwa mnyamapori huyo au idhini ya Mkurugenzi.
 2. Vibali visivyokuwa na muhuri rasmi na sahihi, nakala za vibali au vibali vilivyofutika havitakubaliwa.
 3. Uhamisho wowote wa Nyara zilizotajwa hapo juu lazima uandikwe nyuma ya kibali hiki.

Kanuni Za Biashara ya Nyara

Tangazo la Serikali Na.884 (Linaendelea.)

4. Uhamisho wowote wa Nyara ni lazima upate kibali cha Mkurugenzi.

Uhamisho wa Nyara				
Na	Tarehe	TAARIFA ZA MHAMISHIWA NYARA		
		Jina na Anwani	Saini ya Mhamishaji Nyara	Saini ya Mhamishiwa Nyara
		Uhamisho huu umeidhiniwa na : Mkurugenzi		
		Jina na Anwani	Saini ya Mhamishaji Nyara	Saini ya Mhamishiwa Nyara
		Uhamisho huu umeidhinishwa na : Mkurugenzi		
		Jina na Anwani	Saini ya Mhamishaji Nyara	Saini ya Mhamishiwa Nyara
		Uhamisho huu umeidhinishwa na : Mkurugenzi		
		Jina na anwani	Saini ya Mhamishaji Nyara	Saini ya Mhamishiwa Nyara
		Uhamisho huu umeidhinishwa na : Mkurugenzi		

JEDWALI LA KUMI NA NNE

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
CHETI CHA NYARA ILIYOTENGENEZWA
(Limetengenezwa chini ya kanuni 7(h))

Na.

HALISI

Kituo

Jina la Mfanyabiashara

wa Anwani

Leseni	ya	Mfanyabiashara	wa	Nyara	Nambari
			Tarehe	ya	kutolewa

Mwenye ya Uandikishaji Nyara au idhini nyingineyo Nambari.....
Iliyotolewa (Kituo)

..... Tarehe.....

Aina ya Nyara..... Na.....

Idadi.....

Kitabu cha kuorodhesha nyara cha mfanyabiashara ukurasa.....

Orodha Na.

Sahihi ya Mwenye cheti
Rasmi

Saini ya Afisa Mtoa cheti na Muhuri

.....
Tarehe

.....
Tarehe

Nyara iliyotajwa hapo juu imeuzwa/imehamishwa kwa-

Jina: wa Anwani
kwa (bei ya) Tzs:.....

.....
Saini ya Mhamishiwa

.....
Saini ya Mhamishaji/Mfanyabiashara ya

Nyara

Tarehe

Tarehe.....

ANGALIZO: Inatumika Tanzania tu na isitumike kutolea Nyara nje.

Dodoma,
10 Oktoba, 2024

PINDI HAZARA CHANA,
Waziri wa Maliasili na Utalii